

נוסח לא מתוקן

פרוטוקול מס' 241

מישליבת ועדת העבודה והרווחה ביום
ב' כ"ח בתמוז התשמ"ו - 4 באוגוסט 1986, בשעה 11.00

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

י' פרץ - מ"מ היו"ר
ש' בן שלמה
א' ורדיגר
ר' כהן

מוזמנים:

י' בריק - משנה למנכ"ל משרד העבודה והרווחה
א' ריפטין - משרד הבריאות
ח' הרשקוביץ - משרד הבריאות
ניצב מ' עמית - משטרת ישראל
ס/ניצב ד' בריןקר - משטרת ישראל
ש' זילברשטיין - מזכירת איגוד העובדים הסוציאליים

מזכירת הוועדה:

א' אדלר

קצרנית:

מ' הלנברג

סדר-היום:

רצח העובדת הסוציאלית במגדל-העמק - הצעה לסדר היום של
חברי הכנסת י' פרץ, ר' כהן, א' סרטני, מ' שטרית, ר' אית

רצח העובדת הסוציאלית כמגדל-העמק - הצעה לסדר היום של חברי-הכנסת
יצחק פרץ, רן כהן, אמירה סרטני, מאיר שטרית, רפאל איתן

היו"ר י' פרץ: אני פותח את הישיבה.

ישיבתנו היום היא המשך ואולי גם לקראת סיכום הדיונים שלנו בנושא רצח העובדת הסוציאלית כמגדל-העמק - הצעה לסדר היום של חבר-הכנסת יצחק פרץ, רן כהן, אמירה סרטני, מאיר שטרית ורפאל איתן.

בישיבה זו אנחנו אמורים לקבל תשובות לשאלות שהועלו בישיבות קודמות שלנו, בתחומים שונים. השאלות התייחסו לתחום המשפטי, לתחום העבודה של משרד העבודה והרווחה וגם למשרד הבריאות. חלק מהתשובות קיבלנו בכתב וחלק נקבל בעל פה.

הגב' יהודית קרפ, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, נתבקשה לתת תשובה להצעה להעניק חסיון לדו"חות של העובדים הסוציאליים, בדומה לחסיון של דו"חות רפואיים; תשובה להצעה שתלונה של עובד סוציאלי על תקיפה לא תהיה תלונה אישית שלו, כדי שלא יהיה נתון לתקיפה בגלל הגשת התלונה; תשובה בעניין חומרת העונש על תקיפת עובד ציבור, וכן בבעיית מניעה וענישה זאת אומרת, משטרה וחוקים.

את תשובתה של יהודית קרפ קיבלנו בכתב. היא כותבת: "1) בנושא חסיון הדו"חות שמגישים עובדים סוציאליים לבתי-המשפט: משרד העבודה והרווחה מנסח תזכיר, בהתאם לסיכום דיון ביני לבין האחראים לנושא במשרד העבודה והרווחה. מגמת התיקון היא לקבוע בפירוש את בטיחותו של העובד הסוציאלי כנימוק מיוחד בשיקוליו של בית המשפט בהחלטה בדבר חסיון התסקיר, לפי סמכותו הנתונה לו כיום, וכן להסמיך את בית המשפט להורות שהתסקיר יוצג רק בפני עורך הדין המייצג בלבד וקביעת חובת סודיות של עורך הדין המעיד בתסקיר. 2) אשר לתלונה במשטרה בעקבות מעשה אלימות נגד עובד סוציאלי: רצ"ב העתק מכתב שכתבתי לסמנכ"ל משרד העבודה והרווחה, ממנו עולה כי כל אדם יכול להגיש תלונה במשטרה ואין הכרח שדווקא העובד שנפגע הוא שיגישנה".

וכך נאמר במכתבה של יהודית קרפ אל דוקטור יצחק בריק, משנה למנכ"ל משרד העבודה והרווחה: "סעיף 58 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב-1982 קובע: "כל אדם רשאי להגיש תלונה למשטרה על שבוצעה עבירה". סעיף 59 לאותו חוק קובע: "נודע למשטרה על ביצוע עבירה, אם על פי תלונה ואם בכל דרך אחרת, תפתח בחקירה"... מכאן שאין חובה על פי חוק שמגיש התלונה במשטרה יהיה הנפגע דווקא. אדם רשאי להתלונן והמשטרה חייבת לפעול על פי התלונה. המסקנה המתבקשת היא, שאם תראו לנכון לקבוע נוהל לפיו את התלונה במשטרה יגיש מנהל היחידה שבה עובד הנפגע, או כל אדם אחר מטעם משרדכם - תהיה המשטרה חייבת לקבל את התלונה ולפעול על פיה. אין באמור כדי להשמיע שבכך תחסך מהעובד הנפגע חובתו להעיד במשטרה ובבית המשפט על הארועים, ככל שעדותו חיונית לקידום ההליכים הפליליים". עד כאן העתק מכתבה של המשנה ליועץ המשפטי אל המשנה למנכ"ל משרד העבודה והרווחה.

ואני ממשיך לקרוא מכתבה של יהודית קרפ. "3) אשר למדיניות הענישה - רצ"ב העתק מכתב שכתבתי לשופט בית המשפט העליון, ש' לוין, בנושא השתלמות השופטים. כפי שהסברתי בעת הדיון ניתן להתמודד במישור זה בשני כיווני פעולה: ערעור מטעם התביעה במקרים חמצידיקים זאת, והגברת מודעות השופטים לתופעה."

ובמכתבה של המשנה ליועץ המשפטי לשופט בית המשפט העליון, שבא גם בתשובה להצעה לקבוע יום עיון לשופטים בנושא אלימות על רקע משפחתי, היא כותבת: "בעקבות הארוע המצער של רצח עובדת סוציאלית במגדל העמק, קיימה ועדת העבודה והרווחה של הכנסת דיונים בנושא אלימות כלפי עובדים סוציאליים בפרט ועובדי ציבור בכלל. בין השאר הועלתה בדיון שאלת מדיניות הענישה של בתי המשפט לענין תופעות אלימות בשני מישורים: אלימות בין בני זוג ואלימות כלפי עובדי ציבור. בין ההצעות שהועלו הועלתה גם ההצעה להציג בפני השופטים את הנושא על כל מרכיביו והשלכותיו, במטרה להגביר מודעותולאפשר פיתוח עמדות על סמך הכרה מקיפה ככל האפשר של הנושא. נאמר לי שבענין זה יפנה סמנכ"ל משרד העבודה והרווחה אל נשיא בית המשפט העליון, ואני מניחה שעשה כן. באשר לי - נתבקשתי לפנות אליך, כאחראי על השתלמויות השופטים, וכך אני עושה."

ובטעיה (4) במכתבה אל יושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, כותבת המשנה ליועץ המשפטי לממשלה: "אשר לבחינת הרקע המשפטי שקדם לרצח במגדל העמק - לצערי טרם קיבלתי את תיק המשטרה והערותיה ולפיכך לא אוכל להוסיף דבר בשלב זה."

משרד העבודה והרווחה התבקש לתת תשובות קונקרטיות - עם מה יכולים לצאת מכאן העובדים הסוציאליים. דוקטור בריק הבטיח תשובה על תוצאות פגישה שאמורה היתה להיות בין שר העבודה והרווחה לשר המשטרה. וממשרד הבריאות ביקשנו לקבל התפלגות ומספרי אוכלוסיות הבלתי מבוטחים בביטוח בריאות, וכן תשובות לבעיות הפסיכופטים. קיבלנו היום תשובה בכתב, ואם חברי הוועדה רוצים - הם יכולים לקבל אותה.

א' ריפטין:
אשר לאלה שאינם מבוטחים, לא נתבקשתי להשיב על כך. יושבת-ראש הוועדה, חברת-הכנסת אורה נמיר, אמרה שהיא רוצה לקיים דיון מיוחד בנושא זה, כך הבנתי.

היו"ר י' פרץ:
אבל אולי תוכל להשיב לנו היום מה קורה עם מי שאיננו מבוטח ונופל בין הכסאות

א' ריפטין:
על פי נתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, כ-96% מאוכלוסיות המדינה מבוטחים בארבע קופות-החולים. 4% שאינם מבוטחים, חלק מהם נמצאים בעשירון העליון והם קונים שרותי בריאות ללא בעיה. החלק שנותר הם אלה שמבחינת הכנסתם קרובים לעשירון התחתון וכשהם רוצים לבטח את עצמם הם נתקלים בבעיות קשות בגלל גילם.

מכיוון שחוק ביטוח בריאות טרם חוקק קופות החולים הם גופים וולונטריים שיש להם תקנונים לקליטת מבוטחים חדשים. קופת חולים הכללית, למשל, מקבלת רק מי שהוא חבר בהסתדרות ולפיכך לא מתקבלים אליה אנשים מעל לגיל מסויים שאינם יכולים להיות חברי הסתדרות מפני שיצאו ממעגל העבודה. קופת-חולים מכבי קצת יותר גמישה. למען האמת אומר שלנו אין מנגנון בעל סמכות שיכול להשפיע ולהורות לקופות החולים לנהוג כך או אחרת.

את האוכלוסיה שאין לה פתרון ביטוחי אפשר לחלק לשניים: האחד-צעירים שהחליטו שבהם ובמשפחתם לא תפגע מחלה, והם מזניחים את הענין ורק כשהם חולים הם נתקלים בבעיות כספיות.

במרוצת השנתיים האחרונות הגובים של בתי-החולים מכבידים ידם על חייבים והם מפעילים גם את מכש הגביה באמצעות הוצאה לפועל. הם מפעילים את המכש הזה נגד החייבים שנדרשים לשלם את החוב שלהם פלוס ריבית, הצמדה והוצאות משפט, והם עומדים אז בפני בעיה כלכלית רצינית ואז מתחילים לחפש פתרונות.

ליד כל בית-חולים ממשלתי יש ועדה שבה משתתף עובד סוציאלי ואיש ההנהלה. מי שפונה אל הוועדה הזאת צריך להוכיח מה הכנסתו והכנסת אשתו, יש טבלת זכאות המבוססת על הכנסה של המשפחה, ולפי זה חייב בעל החוב לשלם את חובו.

בבית-חולים "שערי צדק", "הדסה" ובבתי-חולים של קופת חולים אין ועדה להנחות; שם האנשים נתבעים לשלם את מלוא הסכום, ואז הם פונים אל משרד הבריאות ומבקשים הנחות. בדרך-כלל אנחנו מפנים את האנשים האלה ללשכות הסוציאליות. אנחנו לא נותנים לכל מי שמבקש. אנחנו נותנים רק למי שהוכיח שהוא אמנם זקוק לתמיכה ולסעד.

עד כאן עמדתי על קבוצה אחת של לא-מבוטחי הקבוצה השניה של לא-מבוטחים הם אלה שמתקיימים מקיצבת זיקנה, שאירים, נכות, השלמת הכנסה והבטחת הכנסה. האנשים האלה זכאים להסדר של ביטוח בריאות על חשבון תקציב משרדנו. התקציב השנה לענין הזה, בשקלים, 90 מיליון ש"ח. אנחנו נותנים את הזכאות הזאת לכ-165 אלף משפחות במדינת ישראל, זאת אומרת אם מישהו מהמשפחה נקלע לבית-חולים, אנחנו מממנים את הוצאות האשפוז שלו ללא תחקיר והוא צריך רק להוכיח שיש לו אישור מהביטוח הלאומי. משרד העבודה והרווחה, השרות לרווחת הפרט, פרסם נוהל כיצד לפעול במקרה כזה. אני מטפל אישית בנושא הזה. אני מחליט. אני אחראי על הנושא הזה ואני נותן תשובה חיובית אפילו בעל-פה, במקרה הצורך.

יש בעיה רצינית עם הנופלים בין הכסאות. לדוגמה: אדם קיבל קיצבת זיקנה עם השלמת הכנסה ומתברר שיש לו הכנסה ממגרש או שיש לו רנטה או שהוא משכיר חדר בדירה שלו. במקרה כזה פוקעת אוטומטית זכותו להשלמת הכנסה וגם זכותו לביטוח בריאות, זאת אומרת הוא מפסיק להיות זכאי לקבלת שרותים ויש לו דילמה האם לוותר על הרנטה או על השלמת הכנסה. לפעמים ההכנסה שיש לאותו אדם היא זעומה - 100 שקלים לחודש - אבל בגללה הוא לא נכלל בהסכם שנחתם לפני שמונה שנים. הקושי העיקרי הוא כשאנשים כאלה נקלעים לבית-חולים, הם לא יודעים שהזכאות שלהם לביטוח בריאות פקעה והם צריכים לשלם הרבה כסף. מקרים כאלה צריכים להיבדק באמצעות העובדים הסוציאליים כי אנחנו לא יודעים אף פעם מה פירושה של ההכנסה הנוספת שיש להם. לפעמים ההכנסה הנוספת יכולה להיות 100 שקלים, לפעמים היא יכולה להיות 1000 מארקים לחודש או מאות דולרים פנסיה מארצות-הברית. אנחנו גם רוצים לדעת מה מצבם של בני המשפחה, כי יש חבות מסוימת של בניס להוריהם. אנחנו מדברים על הורים שלא היו מבוטחים ואנחנו דורשים מהבנים למצוא פתרון לביטוי ההורים ואז אנחנו מוכנים לסייע כלומר, אם יש הבטחה לעתידו של האיש - אנחנו מסייעים.

דוגמה אחרת: מפגר שמקבל קיצבת נכות. מנסים לשקם אותו. הוא מקבל 100 שקל לחודש. זכאותו פוקעת. ועוד: נכה שיש לו 100% נכות, הוא מקבל קיצבת נכות ויש לו ביטוח. אשתו של הנכה מועסקת בחצי משרה בעבודות נקיון. היא חברה בקופת-חולים, ובגללה פוקעת זכאותו של בעלה.

איתרנו תשע קבוצות. קיימנו מספר פגישות עם קופת-חולים, עם לשכת המס ועם משרד העבודה והרווחה וכמעט יש הסדר כדי שקבוצות אלה לא תיפלטנה החוצה, זאת אומרת יהיה הסדר שלא לכבד על תקציב המדינה. למה הכוונה? לפי חוק מס מקביל הקופות גובות מס מקביל גם מפנסיונרים, בשעור של 3.6%. המשרד לוקח על עצמו לממן 5% מהאשפוז. כלומר, חלק מהפתרונות כבר הוסכמו. אנחנו מקווים שנוכל להקטין את מספרם של אלה שצריכים לרוץ למשרד אבל למרות זאת תמיד תישאר אוכלוסיה נזקקת שהיא על הגבול והגבול הזה משתנה תמיד. אולי חוק ביטוח בריאות ממלכתי לפתור את הבעיה.

כל זמן שהקופות הן וולונטריות אין לנו שום סמכות להכריח אותן לקבל חברים בכל תקופה ובכל גיל.

למשרד הבריאות יש מדיניות האומרת, אנחנו לא מפקירים אדם בגלל חוסר אפשרות שלו לממן את הטיפול. כל אדם הזקוק לכך מתקבל לבית-החולים ומקבל את הטיפול ורק אחר-כך מבררים את שאלת המימון. קודם כל ניתן הטיפול הדרוש.

אני מבקש לציין שמחלות כרוניות לא נכללות בביטוח, ויש גם עולים חדשים. משרד הבריאות נותן פתרונות עד תקופה של ששה חודשים ומקרים יוצאים מן הכלל עד שלוש שנים. משרד הבריאות צריך לשלם בנפרד בשביל מחלות כרוניות שאינן נכללות בביטוח.

במשרד הקליטה יש לנו, בחודש אפריל, 633 יחידות ביטוח. יש הסדר עם משרד הקליטה על החזרת הכסף. אחרי שלוש שנים, כשהזכאות של העולה החדש פוקעת, הוא מועבר למשרד הבריאות.

כפי שאמרת, יש בעיה של מחלות כרוניות ויש גם מקרים של אנשים החוזרים ארצה אחרי תקופה של עשרים שנה שהות בחוץ-לארץ, הם מבקשים טיפול ואנחנו מטפלים בהם. אנחנו מקבלים כל מקרה כזה ומסדירים את ענייניו הבריאותיים.

ר' כהן: האם יש הרבה מקרים כאלה?

א' ריפטיין: אינני יודע אם יש הרבה, אבל המקרים שאני טיפלתי בהם היו מחרידים. שלחו אלינו משותקים, אחרי עשרים שנים בחוץ-לארץ, ובסופו של דבר היינו צריכים להכניס אותם למוסד סיעודי.

ויש גם מקרים מסוג אחר. אחרי תאונת דרכים חברת הביטוח מחתימה את הנפגע על כתב ויתור. עוברת שנה, עוברת שנתיים ופתאום מתברר שלנפגע יש בעיות רפואיות הקשורות בתאונה. גם איש כזה אנחנו לא יכולים להפקיר למרות שהוא חתם על כתב ויתור שנאמר בו שהוא מיצה את כל זכויותיו.

יש גם מקרים שאדם נפגע כתוצאה מפעולה פלילית בין אנשים אחרים. מצאנו להם פתרון. ויש גם מקרים שאדם יורה באשתו ולמעשה הוא אחראי לנזק אבל בבית אין מה לקחת והיורה יושב בבית-הסוהר. אנחנו מטפלים גם במקרים מן הסוג הזה. התמונה היא סגונית. אבל בסופו של דבר אני יכול לומר בלב שקט, שאין במדינת ישראל תושב שלא מקבל טיפול רפואי בגלל היעדר אמצעים כספיים.

היו"ר י' פרץ: לפני שנשמע את דבריו של ניצב עמית מהמטרה, אני רוצה לומר שבוועדת הפנים של הכנסת התקיים גם כן דיון בנושא שאנחנו דנים בו. בוועדה שלנו היתה נטיה לתת יותר הגנה לעובדים הסוציאליים, ודיברו גם על גז מדמיע, ואילו בוועדת הפנים אמרו שזה לא צריך להיות.

אני שואל מה המטרה מתכננת לעשות, צריך אולי למצוא דרך שתשלב בין הדברים. השאלה היא מה המטרה מתכננת לעשות, מה היא מתכוונת להפעיל כדי למנוע מעשים מחרידים כאלה.

ניצב מ' עמית: בראשית דברי הליתי רוצה לשאול מאיזה תאריך מכתבה של הגברת יהודית קרפ.

ניצב מ' עמית:
באותו יום נשלח אל הגברת קרפ מכתב ובו התייחסות של המשטרה לתיק המיוחד הזה, ושבו נאמר: "מהחומר עולה כי התובע המשטרתי הציג את כל החומר הרלוונטי בפני כבוד בית המשפט וטען בטיעונו להחמרה בעונש ומיצוי הדין עם הנאשם. זאת ועוד, תיק 406/86 הועבר ב-10 ביוני 1986 לפרקליטות המחוז להגשת ערר." אני רוצה להדגיש שתיק 406/86 הוא התיק האחרון.

ר' כהן: הכל לפני הרצח?

ניצב מ' עמית: כן. 10 ביוני זה שלושה שבועות לפני הרצח שארע ב-30 ביוני.

עוד כתבתי לגברת קרפ שיעשה לטיפול בנושאים הבאים: (א) זרוז החקירות בתיקים הנוגעים לתקיפת עובדי ציבור; (ב) תדרוך התביעה בכל הקשור לטיעונים לעונש וקביעת מדיניות של הגשת עררים בתיקים אלה במידה וגזר הדין לא ייראה כממצה את האירוע והתופעה; (ג) קביעת הנושא כנושא חקירתי מועדף.

למשטרת ישראל יש נוהלים כדי לטפל במקרה של תקיפת עובדי ציבור בכלל וכן עובדי רווחה.

נוהל מס"מ 20.231.06 מפרט את אורחות הטיפול של המשטרה במקרים כאלה. לאחרונה הוצאנו הנחיה נוספת ליחידות בשטח, שמדברת על שינון הנוהל הזה. נתנו הנחיה ליחידות בשטח להגביר סיורים ביחידות העוסקות בנושאי סעד, רווחה, שרותים חברתיים והביטוח הלאומי.

מפקדי היחידות הטריטוריאליות - תחנות/מרחבים - נתבקשו ליזום מפגשים תקופתיים קבועים עם מנהלי משרדי השרותים החברתיים/ביטוח לאומי שבתחומם על-מנת להדק שיתוף הפעולה וליבון הדדי של בעיות המופיעות בשטח. המשטרה בשיתוף עם משרד העבודה והרווחה סיימו לגבש נוהלים והצעות לנושא המיגון במשרדים.

אנחנו הנחינו את התביעה המשטרית לדרוש עונשים מחמירים לנוכח התגברות התופעה ולשקול במגמת החמרה את השימוש בפקודת עבודת עונשין לגבי עבריינים שנדונו בגין תקיפת עובד ציבור, וזה בסמכותו של מפקד מחוז משטרתי למי שנדון עד שלושה חודשי מאסר.

עד כאן באופן כללי. מיותר לחזור על מה שציינה יהודית קרפ ביחס לתלונה במשטרה, שהמשטרה יכולה לפתוח בחקירה גם אם מי שהגיש תלונה הוא לא המותקף אלא מישהו אחר, או אפילו אם נודע למשטרה על תקיפה אבל בכל מקרה יצטרכו לגבות עדות של המתוקף.

היו"ר י' פרץ: האם יהיה זרוז בטיפול באותן התלונות?

ניצב מ' עמית: יחידות המשטרה מונחות באופן כולל בכל מה שנוגע לזרוז הטיפול בתלונות ואנחנו חזרנו ושייננו את ההנחיות האלה בשטח.

אשר לתחום העבודה בין משרד העבודה והרווחה למשטרה. הוועדה סיימה את הדיונים שלה ואני מקווה שיוצא נוהל אחרי שנבדוק ונבחן את נושא המיגון במשרדים ואז גם ניתן ליעוץ בנושא זה, במסגרת תפקידנו.

האם אתה מדבר על סיכומים שהתקבלו?

ר' כהן:

היה צוות משותף של משרד העבודה והרווחה והמשטרה.

ניצב מ' עמית:

וזה כלל את העובדים הסוציאליים?

ר' כהן:

כן.

ניצב מ' עמית:

אנחנו מדברים על מיגון שיהיה קונקרטי

לכל מקום.

אנחנו חושבים שיראה לא טוב אם יוחלט,

למשל, על דלתות מלופדות, זאת אומרת דלתות פלדה, ועל שולחנות קבועים. לא יכול להיות שהמשרדים ייראו כמבצרים. הפרטים האלה של מיגון צריכים להיות מלובנים בפגישות בשטח.

הנושא של גז מדמיע עלה גם בוועדת הפנים. ועדת הפנים יצאה בקול זעקה מרה נגד זה. למשטרה אין התנגדות שאצל האחראי לבטחון במשרד, במסגרת נוהל שיקבע במשרד, יהיו אמצעים להגנה אישית, גם בדמות גז מדמיע. לפי החוק במדינה, כל אדם שאין לו אישום פלילי יכול, ברשיון, להחזיק בזה והפרוצדורה בענין זה יותר קצרה מאשר כשמדובר בנשק חם.

אני מרשה לעצמי לומר בענין זה מה עמדתי, ואינני מדבר כמי שמייצג את המשטרה, את עמדת המשטרה. אני חושב שאם כל אחד ישא בכיסו מכשיר לגז מדמיע זה יצור אווירה שיכולה לפתח ולעורר אלימות שאנחנו מנסים לבלום אותה ולהכות אותה. מי שמפעיל כלי נשק וגז מדמיע צריך להיות ער לתוצאות שהדבר הזה עלול לגרום להן. גז מדמיע הוא כלי שעלול לגרום נזקים רציניים ביותר ואפילו קטלניים כשמדובר על חולה אסטמה, חולה לב או ילדים קטנים שנמצאים במקרה בלשכה. לדעתי, צריך לשקול את השימוש באמצעי הזה. כאזרח המדינה לא הייתי שש לראות עובדי ציבור מצויידיים בגז מדמיע. זה עלול להיות גורם שמעודד אלימות בלתי מבוקרת וקיצונית.

עד כאן עיקרי הדברים.

ש' זילברשטיין:

רוב הדברים של ניצב עמית מקובלים עלינו. אנחנו משתתפים בוועדה שמינה שר העבודה והרווחה. במסמך שמונה לפניכם קבענו את עיקרי הדברים ביחס לבטחון של העובדים הסוציאליים. לא קבענו סיגים לגבי כל מקום ומקום.

הנושא של גז מדמיע נתפס בהגזמה גם בוועדת הפנים וגם באמצעי התקשורת. לא כל העובדים הסוציאליים ישאו מכשיר גז מדמיע בדש בגדיהם, אין זה עולה על הדעת שכל העובדים הסוציאליים ישאו את המכשיר הזה. עם זאת, עובדים שירצו לרכוש את המכשיר הזה לבטחונם האישי - אנחנו רוצים שתינתן להם האפשרות לכך, כדי להרגיע את המערכת, מבחינה פסיכולוגית. המכשירים האלה צריכים להיות זמינים לרשותם של העובדים.

אני רוצה להדגיש שאחרי הרצח של אמיל לויין ז"ל יש עליה במספר התלונות של העובדים הסוציאליים לגבי תופעות של אלימות.

זה בגלל מודעות שלהם?

היו"ר י' פרץ:

ש' זילברשטיין:
הודענו שצריך לפנות למשטרה. הוצאנו את הנושא הזה משיקול דעת של העובדים הסוציאליים. נתנו הוראה על הגשת תלונה, מיידית.

אני חושבת שהדברים שהתחלנו להפעיל אותם, יש להם תוצאות בשטח.

עם זאת אני רוצה להדגיש שתופעות של אלימות גם בביקורי בית מתחילים להיות מדאיגים. אנחנו רוצים להרחיב מיידית את ההמלצות של הוועדה, ולא לחכות. אנחנו חוששים מהנטיה של חלק מהעובדים הסוציאליים לפרוש מעבודתם. נתקלנו בעובדה שעובדת סוציאלית בהריון חוששת לבוא לעבודה בגלל אלימות. זה מטריד אותנו ואנחנו חוששים מעזיבה של המקצוע.

ר' כהן:
אני רוצה שנברר באיזו מידה הטיפול באוכלוסיות שאנחנו מדברים עליהן הוא טיפול מונע. ככלות הכול, יותר ממה שאנחנו רוצים שתיתן הגנה על העובדים הסוציאליים אנחנו רוצים למנוע מוטיבציה של האוכלוסיות המטופלות לתקוף עובדים סוציאליים. נדמה לי שהתשובות בתחום הזה הן דלות.

היו"ר י' פרץ:
נשמע את דבריו של דוקטור בריק, המשנה למנכ"ל משרד העבודה והרווחה.

י' בריק:
כל מה שטוכם בין השרים בוצע. המשטרה קיבלה על עצמה את נושא הביקורים והגברת הסיורים במחלקות לשרותים חברתיים. כפי שאמר ניצב עמית, נעשה ריענון של נוהלי הטיפול במקרה של אלימות. גם אנחנו מצידנו ריעננו את הנוהלים. הפצנו חוזר בעניין זה. בכל מקום יוקמו צוותים מקומיים של אנשי המשטרה ושרותי הרווחה. הנחינו את המערכת שלנו לפעול בכיוון זה ואני מניח שגם המשטרה עשתה כך. אני מקווה שבימים הקרובים נדע על פעולות מתואמות בין שרותי הרווחה לבין המשטרה.

היו"ר י' פרץ:
האם הצוותים התחילו לעבוד?

י' בריק:
עדיין לא.

הקמנו גם ועדות מחוזיות לאיסוף נתונים כדי שיהיה מעקב אחרי מה שקורה.

לאור ההתעוררות הציבורית סביב העניין אנחנו מבצעים עכשיו סקר על תופעות אלימות שהיו במערכת בשנה האחרונה. אנחנו רוצים להיות בטוחים שאנחנו לא מבססים מדיניות על התרשמויות אלא על עובדות. אנחנו רוצים לרכז עובדות אל מול ההתרשמויות שיש.

אני חוזר על דברים שאמרתי באחת הישיבות. בשבע-שמונה השנים האחרונות הסרנו את שערי הברזל והשומרים מהלשכות וההתפרעויות פחתו. יש שאלה אם ההתפרעויות האחרונות הן מעשים של יוצאים מן הכלל.

בתיאום עם משרד המשפטים אנחנו פועלים לשינויים בנוהלים ובחקיקה, כדי להבטיח חסיון של הדו"חות.

כל הנושא של התלונה וההודעה למשטרה -

לא קיבלנו החלטה בעניין זה. יש להניח שנוציא נוהל, בהתאם למכתבה של יהודית קרפ, שיאפשר מתן הודעות פחות אישיות למשטרה, ועוד ננסח את הדברים כדי שיהיו בסדר גם מבחינת מערכת המשפט וגם מבחינת ההגנה על העובדים.

הוועדה שמונתה לפני כחודש ימים על-

ידי שר העבודה והרווחה משותפת גם למשטרה וגם לאיגוד העובדים הסוציאליים ויש בה גורמים שונים. הוועדה קיבלה מנדט להגיש את המלצותיה תוך חודש, והיא עמדה בזה. היא סלימה את עבודתה ביום רביעי האחרון ושבוע זה מוקדש לכתיבה סופית ולחתימה של חברי הוועדה - מדברים על טיוטה ראשונה ועל טיוטה שניה - כדי שלקראת סוף השבוע הדו"ח יונח על שולחנו של שר העבודה והרווחה. אינני רוצה לומר דבר על מה ההמלצות ומה נאמר בוועדה, לפני שהדו"ח ייחתם ויונח על השולחן.

הוועדה שמעה הרבה דברים של אנשים

מחוץ למערכת. כמובן שדעתם של העובדים הסוציאליים ודעת המשטרה הובעו שם.

אני מקווה שהמלצותיה של הוועדה יהיו

מעשיות ויתנו תשובות לבעיות שאנחנו דנים בהן גם בוועדה הזאת וגם במסגרות אחרות.

להערכתך נעשתה בחודש האחרון עבודה

חשובה וטובה ובשיתוף פעולה מלא בין כל הגורמים הנוגעים בדבר. אני רוצה להביע בהזדמנות זו הערכת המשרד על שיתוף הפעולה עם המשטרה, עם איגוד העובדים הסוציאליים, עם משרד הבריאות ועם גורמים אחרים שנתנו יד לעזרה.

יש בעיה לגבי יישומם של הדברים. יש

לחצים מכיוונים שונים ונשמעת גם בקשה אולי לא לטפל בסוג מסויים של פונים. אני רוצה להזכיר שביום עיון שהיה ביום ה-30 לרצח במגדל-העמק היה זה אביה של הנרצחת, שגם הוא עובד סוציאלי, שעלה לבמה ואמר לעובדים הסוציאליים שהמסקנה לא תהיה שיהיו אנשים שזקוקים לעזרה והם לא יקבלו טיפול. כתוצאה מן הרצח אנחנו עלולים להגיע למסקנות נמהרות לא לטפל בזקוקים לטיפול, לכן חשוב שהחלטות שתקבלנה בישוב הדעת. וזה נוגע גם לשאלה בדבר אמצעי המיגון, האם אנחנו רוצים להביא לכך שעובדי ציבור במדינת ישראל יהיו חמושים? לבנות מבצרים? אלה דברים לא פשוטים.

אני מלא אמונה שהחלטות שתקבלנה

תהיינה מבוססות על שיקול דעת, כמו החלטות הביניים שהתקבלו ונעשו בצורה יסודית למרות המהירות שבה נעשו הדברים.

אני רוצה לסכם: עבודה משותפת של

היו"ר י' פרץ:

הגורמים השונים באה לאחר מקרה הרצח.

לצערי הרב, אנחנו מתעוררים תמיד אחרי ולא לפני. אחת הבעיות שלנו היא חוסר עידנות לגבי נושאים שאנחנו יודעים שהם יעד להתפרצות אבל אנחנו מתעוררים רק אחרי שקורה אסון. גם אחרי האסון הנורא בכביש התענכים יש התעוררות והעירנות שהיתה צריכה ללוות אותנו כל הזמן נשכחת עד שקורה אסון נורא.

רצוי שנקבל דיווח גם על מסקנות

הוועדה וגם על דרך יישומן.

אני מקווה שנושא האלימות חדר למודעות.
אני רוצה לומר שבממשלה, בשנה שעברה, לא התקיים אפילו דיון אחד על הנושא של האוכלוסיות שבמצוקה. זה עלה לדיון רק דרך אגב אבל לא התקיים דיון ענייני מרכזי בנושא של אוכלוסיות המצוקה. לעומת זאת הוועדה שלנו יושבת שלוש פעמים בשבוע, מחוץ לסיורים, לדיונים רק בתחום הזה.

אני חושב שהממשלה היתה עושה טוב אם היתה מקדישה דיון לנושא של אוכלוסיות המצוקה ואולי היתה מוצאת גם תשובה.

על הצוותים המשותפים - נשמח אם נקבל דיווח גם מדוקטור בריק וגם מניצב עמית, כדי שנוכל להיות בתמונה.

אני רוצה להודות על שיתוף הפעולה

שקיבלנו בנושא זה.

המסקנות של איגוד העובדים הסוציאליים חופפים לאלה של הוועדה, כך נדמה לי. אני חושב שגם בדבריה של המשנה ליועץ המשפטי וגם בתשובות שקיבלנו מגורמים אחרים יש דברים שנוכל ליישם אותם כדי לקדם את הנושא.

נשאר הנושא של ביטוח בריאות, שעליו נקיים דיון מיוחד, וכן המעמד של הלשכה, שגם על כך נקיים דיון מיוחד.

תודה רבה. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.20